

Adam Gąsiorek

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
adam.gasiorek@edu.uekat.pl

DEWALUACJA WALUTY NARZĘDZIEM POPRAWY WYMIANY HANDLOWEJ – POTENCJALNY PRZYPADEK GRECJI

Streszczenie: Podczas negocjacji dotyczących udzielenia kolejnej transzy pomocy finansowej dla Grecji w połowie 2015 r. powróciła możliwość wyjścia tego kraju z europejskiej unii gospodarczo-walutowej. Zwolennicy takiego scenariusza wskazywali, że powrót do waluty narodowej oraz jej szybka dewaluacja wpłyną na wzrost wartości greckiego eksportu, co wprost przyczyni się do długo oczekiwanego ożywienia gospodarczego. Należy jednak wziąć pod uwagę specyficzne cechy, jakie dane państwo musi posiadać, aby wprowadzenie własnej waluty przyniosło więcej pozytywnych skutków aniżeli negatywnych. Grecka gospodarka dysponuje jedynie częścią z nich, w efekcie czego koszt zmiany byłby wysoki, a trwałe efekty pojawiłyby się dopiero w średnim lub długim okresie.

Słowa kluczowe: kurs walutowy, kryzys gospodarczy, handel zagraniczny, Grecja

Wprowadzenie

Grecja po światowym kryzysie finansowym trwającym od 2007 r., który w Unii Europejskiej przybrał znamiona załamania gospodarczego, wciąż doświadcza trudności w uzyskaniu trwałego wzrostu gospodarczego. Jako możliwe do zastosowania rozwiązanie wskazuje się opuszczenie przez nią strefy euro i jej powrót do waluty narodowej po to, aby wykorzystać zalety tego procesu. Podczas negocjacji kolejnego programu pomocowego w 2015 r. szczególnie często pojawiał się argument zastosowania własnej zdewaluowanej waluty, która miałaby uczynić grecką gospodarkę bardziej konkurencyjną w stosunku do pozostałych państw ugrupowania. Celem artykułu jest przedstawienie konsekwencji

wynikających z faktu opuszczenia UGW oraz obniżenia wartości waluty krajowej (dewaluacji/deprecjacji) w kontekście uwarunkowań gospodarki greckiej i jej wymiany towarowej z pozostałymi krajami Unii Europejskiej oraz strefy euro.

Do jego osiągnięcia posłuży analiza literatury przedmiotu, źródeł internetowych oraz danych statystycznych pochodzących z bazy Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) w okresie 2012-2014 oraz prognoz sporządzonych przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy dla lat 2015-2020. Jako uzasadnienie przyjęcia trzyletniego okresu badawczego można wskazać znaczną redukcję zadłużenia publicznego Grecji, przeprowadzoną 1 stycznia 2012 r., po której miała ona nie być już „w centrum uwagi” problemów unijnych.

1. Obniżenie kursu walutowego – istota oraz konsekwencje

Mechanizm kształtowania kursu walutowego związany jest z reżimem (systemem) kursowym, jaki obowiązuje w danym państwie [Begg, Fischer i Dornbusch, 2007, s. 276-281]. W systemie kursu stałego, kiedy kraj zobowiązuje się zachować wymiennalność własnej waluty przy stałym (lub sztywnym) kursie, dewaluacja oznacza jego autonomiczne obniżenie decyzją odpowiednich instytucji narodowych. Biorąc pod uwagę system ograniczonej czy niepełnej płynności, należy wskazać, że interwencja państwa następuje jedynie wtedy, gdy należy zapobiec znaczącym lub/i gwałtownym przesunięciom krótkookresowej krzywej popytu bądź podaży. Jeśli instytucje państwa nie przeprowadzają żadnych interwencji, wobec czego kurs wymiany waluty dostosowuje się do aktualnej sytuacji rynkowej, obowiązuje wówczas kurs płynny¹. Traktowany jest on jako zmienna endogeniczna, której wahania rzutują na zewnętrzną konkurencyjność gospodarki i wielkość popytu [Burda i Wyplosz, 2013, s. 443].

Podstawowy efekt deprecjacji, za Białeckim, Januskiewiczem i Oręziak [2007, s. 70], to konieczność większej zapłaty w jednostkach waluty krajowej za jednostkę waluty obcej. J. Świerkocki [2004, s. 225-228] dowodzi, że skutki obniżenia wartości waluty krajowej zależą od sytuacji makroekonomicznej, stopnia wykorzystania mocy wytwórczych i od długości okresu ich rozpatrywania. Mianowicie bezpośrednio po deprecjacji rosną ceny dóbr importowanych w walucie krajowej. Następnie producenci narodowi, konkurując z towarami przysyłanymi z zagranicy, także podnoszą ceny swoich wyrobów. Co więcej, drożeją również produkty zaopatrzeniowe i inwestycyjne, czego skutkiem jest

¹ W przypadku kursu płynnego lub płynnego ograniczonego obniżenie kursu waluty oznacza jej deprecjację. Pojęcia deprecjacja i dewaluacja będą stosowane w treści artykułu zamiennie.

zwiększenie kosztów produkcji. W efekcie następuje ogólny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych. Z powodu zwiększenia się cen pojawia się presja na wzrost płac we wszystkich grupach zawodowych, co prowadzi do tzw. spirali wzrostu cen i płac. Zatem realny kurs walutowy² także wzrośnie, a w konsekwencji kraj utraci uzyskaną początkowo konkurencyjność. Deprecjacja nie przyniesie więc efektu w ujęciu realnym, a jej pozytywne skutki zostaną zatarte – skutkiem inflacji – przed upływem pięciu lat od jej przeprowadzenia [Begg, Fischer i Dornbusch, 2007, s. 309-310].

Jeśli deprecjacja ma umożliwić uzyskanie trwałego wzrostu eksportu netto (NX), aby dany kraj mógł lepiej obsłużyć swoje zadłużenie zagraniczne, to osiągnięcie zarazem równowagi wewnętrznej jest możliwe wyłącznie wtedy, kiedy uda się ograniczyć popyt krajowy (na skutek prowadzenia restrykcyjnej polityki fiskalnej). Nie uwidacznia się wówczas presja na wzrost krajowych cen, a przez to zachodzi możliwość utrzymania wyższej konkurencyjności międzynarodowej w średnim okresie [Begg, Fischer i Dornbusch, 2007, s. 311].

2. Uwarunkowania greckiej gospodarki

Europejska unia gospodarczo-walutowa – której Grecja jest członkiem od 2001 r. – jak zauważają P.A. Samuelson i W.D. Nordhaus [2014, s. 590] jest jednym z największych eksperymentów ekonomicznych w dziejach. Uczestnictwo w niej wiąże się z niemożnością wykorzystywania kursu walutowego jako instrumentu uzyskiwania zewnętrznej bądź wewnętrznej równowagi, co J. Misala [2003, s. 380] określa jako koszt i zagrożenie – jego kształtowanie przejmują wówczas organ ponadnarodowy, w tym przypadku Europejski Bank Centralny.

Jednak, jak argumentują A. Czarczyńska i K. Śledziwska [2007, s. 137], kurs walutowy nie odgrywał zasadniczej roli podczas przystępowania do UGW krajów o względnie niedużym znaczeniu dla całej Unii Europejskiej, m.in. Grecji. Państwa te nie były skłonne używać polityki kursowej, ponieważ chciały uniknąć negatywnych konsekwencji nadmiernego wzrostu cen, a przystąpienie do wyższej formy integracji oznaczało podwyższenie wiarygodności prowadzonych polityk o charakterze gospodarczym, szczególnie działań antyinflacyjnych.

Z kolei J. Borowski [2011, s. 34] przywołuje za uzupełnieniem teorii optymalnego obszaru walutowego R. McKinnona, że płynny kurs walutowy, będący mechanizmem dostosowawczym, można zastosować, gdy dany kraj cechuje się

---

² Realny kurs walutowy – miara względnej ceny dóbr pochodzących z różnych krajów, wyrażonej w jednej walucie.

względnie niskim udziałem w PKB dóbr uczestniczących w międzynarodowej wymianie – efekty inflacyjne nie oddziałują znacząco na gospodarkę i dochodzi do obniżenia zarówno nominalnego, jak i realnego kursu walutowego. Odmienne kształtuje się sytuacja, gdy dany kraj jest otwarty na wymianę z zagranicą – wahania kursu waluty znajdują przełożenie na ogólny poziom cen.

Oprócz zagadnienia otwartości istotna wydaje się również skala powiązań handlowych danego kraju z gospodarkami już stosującymi wspólną walutę – w przeważającej części eksport powinien być kierowany do państw unii walutowej, a import pochodzić także z nich [Krugman i Obstfeld, 2015, s. 400]. Ocena dwóch powyższych aspektów dla Grecji zostanie dokonana w części trzeciej artykułu.

Warto także nadmienić, że niewystarczająca identyfikacja konsekwencji związanych z wprowadzeniem euro dla państw peryferyjnych [Pronobis, 2010, s. 82] została odzwierciedlona w trudnościach wypełnienia nominalnych kryteriów konwergencji – od momentu przyjęcia wspólnej waluty nie spełniała ich Grecja. Stąd też, podczas ostatniego kryzysu, jej kondycja uległa znacznemu pogorszeniu. Wprowadzane reformy, mające doprowadzić do wewnętrznej dewaluacji, okazały się jedynie częściowo skuteczne, m.in. z powodu przyjęcia błędnych założeń i opóźnień w ich wdrażaniu, wysokiego wskaźnika zadłużenia oraz powszechnej korupcji [Łepkowska, 2014, s. 203]. Coraz częściej wyróżnia się fakt posiadania euro jako jedna z głównych przyczyn załamania greckiej gospodarki [Akram i in., 2011]. Nawet redukcja zadłużenia publicznego, przeprowadzona na początku 2012 r. nie przyniosła pożądanego efektów (tabela 1). Zwrotne programy pomocowe, wliczając zatwierdzony w sierpniu 2015 r. o wartości 86 mld € [www 1], opiewają już łącznie na prawie 320 mld €, a ich spłata rozłożona jest na 32,5 roku [www 2] – coraz częściej w literaturze kwestionuje się możliwość systematycznego regulowania przez Grecję tych zobowiązań.

Tabela 1. Wybrane wskaźniki makroekonomiczne gospodarki Grecji w latach 2012-2014 (z prognozą 2015-2020)

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015*	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*
Populacja (w mln)	11,12	11,06	10,99	10,93	10,88	10,82	10,77	10,71	10,66
PKB w cenach stałych (zmiana w %)	-6,6	-3,9	0,8	-2,3	-1,3	2,7	3,1	2,8	2,4
PKB per capita PPP (w USD)	25638	25178	25954	25762	25860	27157	28724	30328	31892
Inflacja (CPI w %)	1,5	-1,2	-1,5	-0,4	0,03	0,2	0,7	1,1	1,4
Stopa bezrobocia (w %)	24,4	27,5	26,5	26,8	27,1	25,7	24,2	22,8	19,9
Zadłużenie publiczne (w % PKB)	157	175	177	197	207	204	197	189	183
Wolumen eksportu towarów (zmiana w %)	6,5	2,5	5,7	-8,4	6,8	3,6	3,8	4,5	4,9
Wolumen importu towarów (zmiana w %)	-8,6	0,4	4,8	1,0	1,8	0,3	2,1	2,4	3,5

* prognoza

Źródło: [www 3]

Odnosząc się do danych zawartych w tabeli 1, które obejmują okres od pierwszego zmniejszenia greckiego długu publicznego do 2020 r. (wg prognoz MFW), można zaobserwować, że dopiero w 2017 r. koniunktura w Grecji stopniowo ulegnie poprawie – wzrośnie PKB, obniży się stopa bezrobocia i zadłużenie, pojawi się niewielki wzrost cen oraz nastąpi stabilny przyrost wolumenu handlu zagranicznego. Związane jest to jednak z koniecznością przeprowadzania dalszych reform, których kosztów społeczeństwo może już nie być skłonne ponosić [Gruszecki, 2011, s. 23], czego dowodem były niepokoje w pierwszej połowie 2015 r.

Jak również można wnioskować z przeprowadzonej analizy, grecka gospodarka posiada niewykorzystane moce produkcyjne, stopa bezrobocia utrzymuje się na wysokim poziomie, występuje deflacja³, a więc opuszczenie strefy euro i wprowadzenie własnej waluty (drachmy) połączone z jej szybką deprecjacją mogłoby nie wywołać nadmiernie negatywnych skutków, a nawet przynieść korzyści dla gospodarki. M. Seidel [2012] podkreśla, że członkostwo Grecji w unii gospodarczo-walutowej nie jest obligatoryjne i może ona w dowolnym momencie zdecydować o jej opuszczeniu, a nikt nie będzie mógł wnieść zastrzeżeń odnośnie do dokonanego wyboru.

Rezygnacja z posiadania wspólnej waluty nie wydaje się jednak łatwa do zrealizowania przede wszystkim z powodu braku procedur, według których dany kraj mógłby opuścić strefę euro, choć scenariusz ją obejmujący zakładały Niemcy już w 2012 r. [Dzyuma i Harasym, 2012, s. 353-354], a ponownie pojawił się on podczas negocjacji w 2015 r. z greckimi wierzycielami, tj. EBC, KE i MFW [www 4]. Co więcej, żadne państwo jak dotąd nie występowało z UGW i istnieje obawa, że proces ten w ujęciu nagłym mógłby doprowadzić do osłabienia lub nawet upadku koncepcji wspólnej waluty [Christner, 2012].

Zostawiając jednak aspekt UGW jako całości, wskazać można wiele niekorzystnych następstw dla samej Grecji. J. Pera [2015, s. 217] zwraca uwagę na wzrost cen produktów denominowanych w euro, które przestałyby być przedmiotem codziennej konsumpcji, a w związku z tym nastąpiłoby bankructwo wielu firm je sprowadzających. Również sektorowi finansowemu groziłaby zapaść na skutek m.in.: technicznych trudności z wprowadzeniem nowej waluty, transferu oszczędności poza granice kraju czy tzw. runu na banki celem wypłaty zgromadzonych środków w euro [Antzoulatos, 2011]. Nie ulega również wątpliwości, że zadłużenie zagraniczne Grecji (zarówno publiczne, jak i prywatne), denominowane głównie w euro, znacząco zwiększyłoby się po konwersji na drachmy, a perspektywa jego obsługi, już teraz bardzo trudna, jeszcze by się pogorszyła [Kotios, Pavlidis i Galanos, 2011].

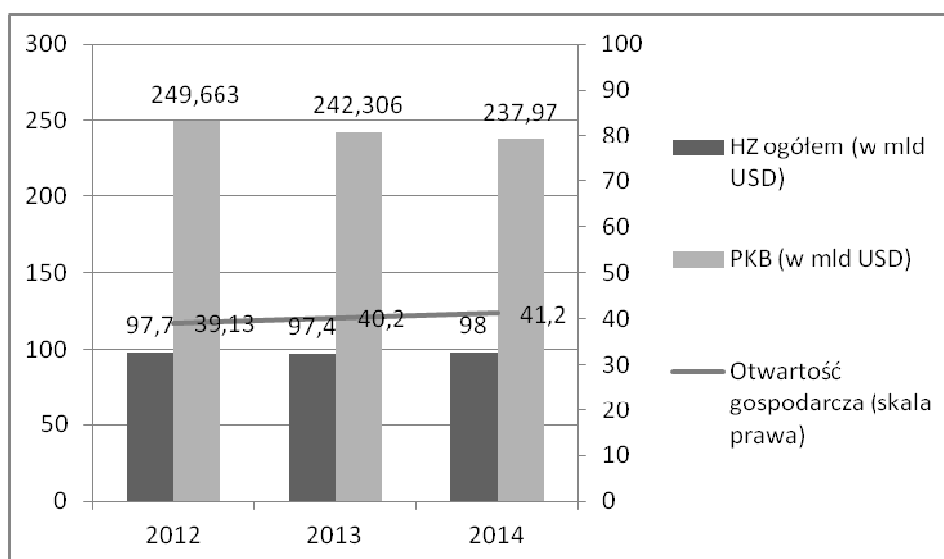
---

³ Deflacja – ogólny spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Pomimo tego w literaturze można znaleźć sugestie, aby Grecja jednak wprowadziła własną walutę, a jej rząd skupił się na zwiększeniu wolumenu eksportu. Nadto kraj powinien zwrócić szczególną uwagę na te sektory i branże, w których jest konkurencyjny i posiada przewagi komparatywne w handlu międzynarodowym. Ostatnia część artykułu zostanie zatem poświęcona próbie weryfikacji tych propozycji i ujawni, czy Grecja po rezygnacji ze wspólnej waluty oraz deprecjacji waluty narodowej mogłaby oprzeć swój wzrost gospodarczy na eksporcie własnych wyrobów.

3. Charakterystyka towarowej wymiany międzynarodowej Grecji

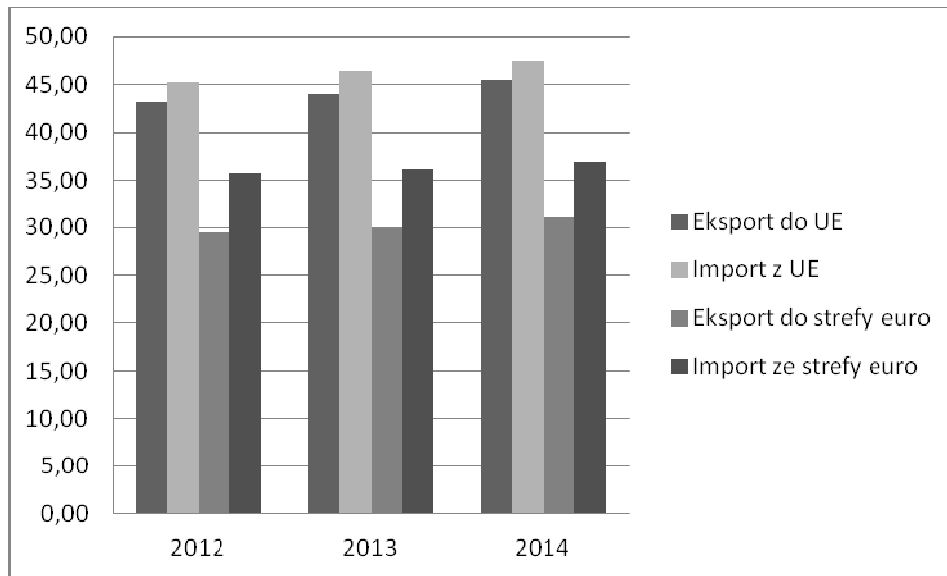
Rozpoczynając analizę greckiego handlu towarowego, należy zwrócić uwagę na poziom otwartości gospodarczej (rys. 1). Można przyjąć, że jeśli udział handlu w PKB wynosi ok. 40%, to Grecja jest gospodarką otwartą, a więc wahania kursu walutowego mogą bezpośrednio oddziaływać na ceny towarów. Wobec tego wpływ mechanizmu kursowego na konkurencyjność kraju pozostaje jedynie krótkookresowy. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że stopniowy wzrost otwartości greckiej gospodarki nie wynika z przyrostu wartości handlu międzynarodowego, lecz ze spadku PKB – nie jest to pozytywne zjawisko.

Rys. 1. Poziom otwartości greckiej gospodarki w latach 2012-2014

Źródło: Na podstawie: [www 3; www 5].

Biorąc po uwagę udział wymiany towarowej z Unią Europejską i strefą euro w handlu ogółem (rys. 2), należy stwierdzić, że Grecja powinna odnotować korzyści z tytułu członkostwa w UGW – 30% greckich towarów kierowane jest na rynek unii walutowej, a 36% ze strefy euro pochodzi. Ponadto na przestrzeni lat 2012-2014 widoczny jest trend wzrostowy: coraz większa część greckiego eksportu wysyłana jest do krajów UGW i UE – podobnie jest z importem.

Rys. 2. Udział Unii Europejskiej i strefy euro w towarowej wymianie handlowej Grecji w latach 2012-2014 (w %)

Źródło: Na podstawie: [www 5].

Badanie struktury greckiego handlu ujawniło sytuację niekorzystną (tab. 2) – najmniejsze ujemne saldo wystąpiło w przypadku produktów surowco- i pracochłonnych oraz produktów o niskim zaawansowaniu technologicznym i wykorzystaniu kapitału ludzkiego. Deficyty w pozostałych dwóch kategoriach, a szczególnie dla produktów wysokozaawansowanych, są na wyższym poziomie. Oznacza to, że Grecja importuje z UE oraz UGW przede wszystkim produkty o wysokiej wartości dodanej, sama wysyłając towary o niskim stopniu przetworzenia. Nie jest zatem w stanie wytwarzać substytutów towarów pochodzących z najbardziej innowacyjnych gospodarek ugrupowania. Zwiększenie wolumenu takiej struktury eksportu nie będzie więc prowadzić do szybszego wzrostu gospodarczego.

Tabela 2. Handel produktami przemysłowymi Grecji z Unią Europejską i strefą euro w podziale na zaawansowanie technologiczne i intensywność wykorzystania czynników produkcji w mln USD (lata 2012-2014)

	Produkty surowco- i pracochłonne			Produkty o niskim zaawansowaniu technologicznym i wykorzystaniu kapitału ludzkiego			Produkty o średnim zaawansowaniu technologicznym i wykorzystaniu kapitału ludzkiego			Produkty o wysokim zaawansowaniu technologicznym i wykorzystaniu kapitału ludzkiego		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Eksport												
UE	1391	1461	1513	746	720	697	1519	1469	1427	2933	3103	3463
UGW	894	938	969	435	414	390	952	865	856	2007	2055	2283
Import												
UE	3445	3631	3864	1494	1527	1587	4225	4414	5142	10060	9663	9807
UGW	2694	2764	2943	1180	1199	1249	3412	3484	4076	8519	8117	8157
Saldo												
UE	-2054	-2170	-2351	-748	-807	-890	-2706	-2945	-3715	-7126	-6560	-6344
UGW	1800	1826	1974	-744	-785	-859	-2460	-2619	-3220	-6512	-6062	-5874

Źródło: [www 5]

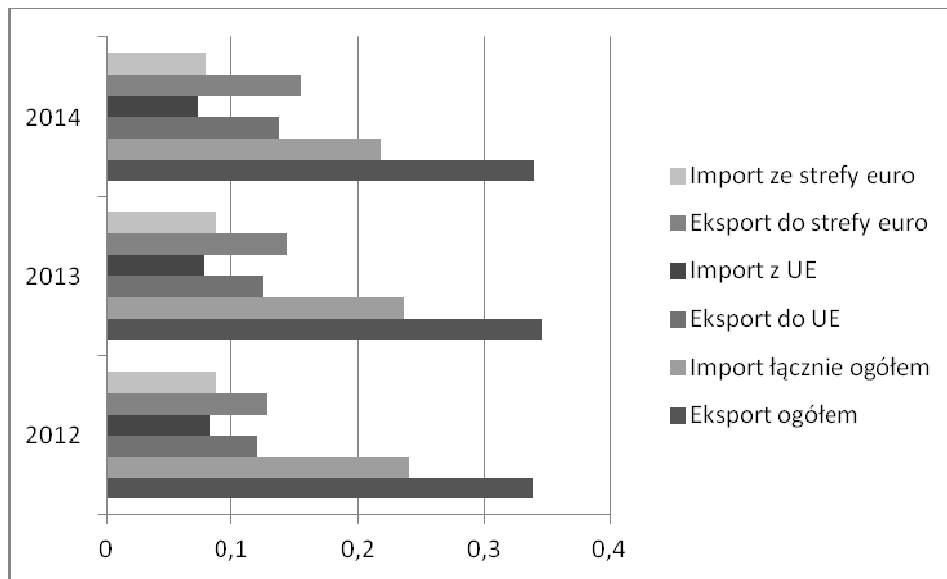
Analogicznie kształtuje się istota przewag, jakie Grecja osiąga w handlu towarowym z UE i UGW (tab. 3). Wyliczony wskaźnik RCA ujawnił, że występuje ona aż w siedmiu sekcjach klasyfikacji SITC stosowanej przez UNCTAD, jednak za wyjątkiem branż najbardziej innowacyjnych, mianowicie sekcji 5, 7 i 8. Jeśli więc Grecja miałaby skupić się na sektorach, w których osiąga przewagi względne, musiałoby to oznaczać zwiększenie produkcji towarów wymagających poświęcenia znacznej ilości pracy, nakładów i surowców, bez osiągnięcia wysokiej wartości dodanej. Tymczasem konieczne wydaje się, oprócz utrzymania istniejących przewag, uzyskanie ich w nowych dziedzinach tak, aby gospodarka mogła poprawić swoją konkurencyjność.

Tabela 3. Indeks ujawnionej przewagi komparatywnej (RCA) w greckim handlu towarowym z Unią Europejską i strefą euro w podziale na sekcje SITC (lata 2012-2014)

Sekcja SITC	Unia Europejska			Strefa euro		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
0 – Żywność i zwierzęta żywe	1,19	1,15	1,20	1,18	1,16	1,23
1 – Napoje i wyroby tytoniowe	1,48	1,34	1,44	2,11	1,86	2,03
2 – Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	1,38	1,22	1,16	1,73	1,61	1,62
3 – Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	1,94	2,25	2,41	2,45	2,70	3,24
4 – Oleje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, tłuszcze i woski	3,71	5,85	2,65	6,19	10,77	4,48
5 – Chemikalia i produkty pokrewne	0,61	0,62	0,66	0,55	0,55	0,56
6 – Artykuły przemysłowe	1,56	1,45	1,53	1,56	1,41	1,45
7 – Maszyny i sprzęt transportowy	0,49	0,46	0,47	0,45	0,40	0,43
8 – Różne wyroby przemysłowe	0,74	0,73	0,71	0,73	0,70	0,68
9 – Towary niesklasyfikowane	76,62	56,27	27,70	98,56	84,15	31,07

Źródło: Na podstawie: [www 5].

Rys. 3. Indeks koncentracji towarowego handlu Grecji z Unią Europejską i strefą euro w latach 2012-2014

Źródło: Na podstawie: [www 5].

Ostatnim wziętym pod uwagę wskaźnikiem był indeks koncentracji handlu Herfindahla-Hirschmanna (rys. 3) pokazujący, czy eksport oraz import są skoncentrowane na danej grupie produktów (wartość zbliża się do 1), czy też ulegają rozproszeniu na wytwory wielu branż (wartość bliska 0). Jak można zauważyć, najbardziej skoncentrowany jest łączny handel Grecji – import przeciętnie 0,232, a eksport przeciętnie 0,341. Z kolei wymiana towarowa z UE i UGW jest wysoce zdywersyfikowana. Jednak grecki import podczas okresu poddanego analizie ulegał coraz większemu rozproszeniu, a eksport przejawiał tendencję do koncentracji. Można zatem przypuszczać, że na skutek kryzysu pojawiła się konieczność sprowadzania do Grecji towarów prawie wszystkich sektorów, przy jednoczesnym wysyłaniu produktów tylko tych branż, w których przedsiębiorstwa przetrwały. W miarę utrzymywania się tego trendu, wprowadzenia własnej waluty i jej natychmiastowej deprecjacji, Grecja mogłaby jeszcze bardziej zawęzić swoją strukturę eksportu, a tym samym uzależnić się od koniunktury w mniejszej liczbie sektorów.

Podsumowanie

Dewaluacja bądź deprecjacja waluty narodowej w gospodarce otwartej umożliwi głównie osiągnięcie efektów krótkookresowych i to jedynie przy zastosowaniu reform również w innych dziedzinach. Dlatego w połączeniu z opuszczeniem unii walutowej, a nawet Unii Europejskiej, powinna być zastosowana wyłącznie jako wynik dokładnych analiz przeprowadzonych przez rządzących danym krajem. Należy podkreślić, że nie uda się za jej pomocą trwale przyspieszyć wzrostu gospodarczego, przede wszystkim z uwagi na postępujący proces globalizacji i podążanie świata w stronę silnych walut regionalnych.

Przypadek Grecji jest znamieny, ponieważ nie wypełniała ona nominalnych kryteriów konwergencji, a przez to nie powinna uczestniczyć w europejskiej unii gospodarczo-walutowej. Jako skutek politycznej decyzji o przyjęciu można wskazać jej obecne problemy gospodarcze. Jednakże większość argumentów nie przemawia za wprowadzeniem nowej drachmy i odrzuceniem euro. Grecja posiada znaczące powiązania handlowe z pozostałymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej, ale istniejące przewagi eksportu towarów skupiają się na wyrobach, do których produkcji potrzebne jest wykorzystanie znacznych nakładów pracy i surowców. Co więcej, grecki eksport, zarówno do UE, jak i UGW, ulega koncentracji, a import wykazuje wysoką dywersyfikację – można więc przypuszczać, że po wprowadzeniu własnej waluty nie pojawiłby się oczekiwany efekt substytucyjności importu, który mógłby zdynamizować tempo wzrostu oraz w krótkim okresie poprawić zdolności spłaty zagranicznego zadłużenia.

Literatura

- Akram M., Sajjad H., Fatima T., Mukhtar S, Alam H.M. (2011), *Contagious effects of Greece crisis on euro-zone states*, „International Journal of Business and Social Science”, Vol. 2, No. 12.
- Antzoulatos A.A. (2011), *Greece in 2010: a tragedy without (?) catharsis*, „International Advances in Economic Research”, Vol. 17.
- Begg D., Fischer S., Dornbusch R. (2007), *Makroekonomia*, PWE, Warszawa.
- Białecki K.P., Januszkiewicz W., Oręziak L. (2007), *Leksykon handlu zagranicznego*, PWE, Warszawa.
- Borowski J. (2011), *Integracja monetarna. Wyzwania dla Polski*, PWE, Warszawa.
- Burda M., Wyplosz Ch. (2013), *Makroekonomia. Podręcznik europejski*, PWE, Warszawa.
- Christner R. (2012), *An evaluation of the prospects for the euro currency in 2012-2013*, „International Business & Economics Research Journal”, Vol. 11, No. 9.

- Czarczyńska A., Śledziwska K. (2007), *Teoria europejskiej integracji gospodarczej*, wydanie 2 poprawione i uaktualnione, C.H. Beck, Warszawa.
- Dzyuma U., Harasym R. (2012), *Zwalczanie kryzysu zadłużenia w wybranych krajach Unii Europejskiej* [w:] M. Guzek (red.), *Ekonomia i polityka w kryzysie. Kierunki zmian w teoriach*, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa.
- Gruszecki T. (2011), *Perspektywy strefy euro* [w:] J.L. Bednarczyk, W. Przybylska-Kapuścińska (red.), *Od kryzysu do ożywienia. Dylematy współczesnej polityki finansowej*, CeDeWu.pl, Warszawa.
- Kotios A., Pavlidis G., Galanos G. (2011), *Greece and the euro. The chronicle of an expected collapse*, „Intereconomics”, No. 10.
- Krugman P.R., Obstfeld M. (2015), *Ekonomia międzynarodowa. Teoria i polityka. Tom 2*, wydanie trzecie zmienione, PWN, Warszawa.
- Łepkowska K. (2014), *Restoring competitiveness in the context of monetary union. The case of Greece* [w:] K. Opolski, J. Górski (red.), *Perspektywy i wyzwania integracji europejskiej*, Wydział Nauk Ekonomicznych UW, Warszawa.
- Misala J. (2003), *Współczesne teorie wymiany międzynarodowej i zagranicznej polityki ekonomicznej*, SGH w Warszawie, Warszawa.
- Pera J. (2015), *Niewypłacalność strefy euro a ryzyko grexit* [w:] E. Małuszyńska, G. Mazur, P. Idczak (red.), *Unia Europejska wobec wyzwań przyszłości. Aspekty prawne, finansowe i handlowe*, UE w Poznaniu, Poznań.
- Pronobis M. (2010), *Kryzys w strefie euro – ryzyko niewypłacalności Grecji i pozostałych krajów peryferyjnych* [w:] M. Kalinowski, M. Pronobis (red.), *Gospodarka. Nowe perspektywy po kryzysie*, CeDeWu.pl, Warszawa.
- Samuelson P.A., Nordhaus W.D. (2014), *Ekonomia*, Rebis, Poznań.
- Seidel M. (2012), *Exit from the monetary union – a free choice by Greece*, „CESifo Forum”, No. 1.
- Świerkocki J. (2004), *Zarys międzynarodowych stosunków gospodarczych*, PWE, Warszawa.
- [www 1] <http://www.wnp.pl> (dostęp: 22.08.2015).
- [www 2] <http://www.esm.europa.eu> (dostęp: 17.10.2015).
- [www 3] <http://www.imf.org> (dostęp: 28.10.2015).
- [www 4] <http://www.euractiv.pl> (dostęp: 4.07.2015).
- [www 5] <http://www.unctadstat.unctad.org> (dostęp: 5.11.2015).

CURRENCY DEVALUATION AS A TOOL TO IMPROVE FOREIGN TRADE – POTENTIAL CASE OF GREECE

Summary: During the negotiations, which concerned the transfer of the next tranche of financial aid to Greece in mid-2015, returned the possibility of its exit from European EMU. Supporters of this scenario pointed out, that returning to the national currency and

its rapid devaluation will impact on increase of the value of Greek export, which directly contribute to the long-awaited economic recovery. However, it should take account the specific features, which country must have, in order to introduce new currency brought more positive than negative effects. The Greek economy has only part of them, with the result that the cost of such a significant change would be high and the effects would arise only in the medium or long term.

Keywords: exchange rate, economic crisis, foreign trade, Greece.